

27.10.2022

Työsuojelu ja yhteistoiminta

Kunta- ja hyvinvointialan työsuojeluvaltuutetun ajankäyttöä ja ansionmenetyksen korvaamista koskeva työ- ja virkaehtosopimus

Uutta työsuojeluvaltuutetun ajankäyttöä ja ansionmenetyksen korvaamista koskevaa työ- ja virkaehtosopimusta sovelletaan 1.1.2023 lähtien kunnissa, kuntayhtymissä, hyvinvointialueilla ja hyvinvointiyhtymissä.

1 § Sopimuksen luonne ja tarkoitus

Tämä sopimus on 27.10.2022 allekirjoitetun kunta- ja hyvinvointialan työsuojelun yhteistoimintaa koskevan työ- ja virkaehtosopimuksen 8 §:ssä tarkoitettu sopimus työsuojeluvaltuutetulle annettavasta vapautuksesta.

Tämä sopimus koskee kaikkia kuntia, kuntayhtymiä, hyvinvointialueita ja hyvinvointiyhtymiä.

Sopimuksella täydennetään työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006), jäljempänä valvontalaki, 34 § 1 mom. ja 2 mom. määräyksiä. Tällä sopimuksella on sovittu työntekijäasemassa olevan työsuojeluvaltuutetun ajankäytön määräytymisestä.

Työsuojelun yhteistoimintaa koskevan työ- ja virkaehtosopimuksen 5 §:ssä tarkoitettun toimihenkilöasemassa olevan työsuojeluvaltuutetun ajankäytöstä sovitaan paikallisesti.

Kunnissa ja hyvinvointialueilla tuloksellisuuden, henkilöstön työelämän laadun ja työhyvinvoinnin parantaminen edellyttää työsuojeluvaltuutetun osallistumista työn, työyhteisön ja henkilöstön kehittämiseen sekä riittävää aikaa työsuojelutehtäviin.

2 § Ajankäytöstä sopiminen

Työsuojeluvaltuutetun toimialueesta, muusta toiminnallisesta tai tarkoituksenmukaisesta kokonaisuudesta ja ajankäytöstä sovitaan paikallisesti työsuojeluorganisaation nelivuotiskaudeksi kerrallaan. Organisaation tai toiminnan muuttuessa työsuojelun yhteistoimintaorganisaatio saatetaan vastaamaan muuttunutta tilannetta.

Ajankäytöstä sopivat paikallisesti asianomainen toimivaltainen viranomaisen sekä pääsopijajärjestöt tai niiden rekisteröidyt alayhdistykset.

3 § Työsuojeluvaltuutetun tehtävän hoitamiseen käytettävä aika

Työsuojeluvaltuutetun tehtävän hoitamiseen tarvittava aika muodostuu säännöllisestä kiinteästä vapautuksesta sekä erityistarpeeseen perustuvasta määräaikaisesta vapautuksesta.

Kiinteän vapautuksen perusteena käytetään työsuojeluvaltuutetun edustettavana olevien työntekijöiden/viranhaltijoiden lukumäärää kerrottuna paikallisten olosuhteiden mukaan neuvoteltavalla luvulla 0,12–0,22 neljää peräkkäistä kalenteriviikkoa kohti.

Työtehtävistä annettavasta vapautuksesta sovittaessa on otettava huomioon valvontalain 34 § 1 momentissa säädetty ja se, mitä tässä sopimuksessa on sovittu.

Työsuojeluvaltuutetun tehtävien hoitamista varten tarvittavaa aikaa sovittaessa on otettava huomioon:

- edustettavana olevien työntekijöiden lukumäärä
- työpaikan alueellinen laajuus
- työskentelypaikkojen lukumäärä ja niissä suoritettavan työn luonne
- töiden järjestelystä johtuvat työsuojeluvaltuutetun tehtävien määrään vaikuttavat tekijät sekä
- muut työntekijöiden turvallisuuteen ja fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen vaikuttavat työturvallisuuslaissa tarkoitetut haitta-, vaara- ja kuormitustekijät.

Soveltamisohje

Ajankäyttökertoimesta neuvoteltaessa on huomioitava kaikki edellä mainitut olosuhdetekijät. Jos sovitulla työsuojelun toimialueella kertoimella saatava vapautusaikaylittää päätoimisuuden rajan, ylimenevä aika neuvotellaan käytettäväksi ko. toimialueen sisällä paikallisen harkinnan mukaan.

Esimerkki

Edustettavien määrä on 1 200 työntekijää ja paikalliset olosuhteet huomioiden neuvotteluissa on päädytty kertoimeen 0,17. Laskukaavalla saadaan viikoittaisen vapautuksen määräksi 51 tuntia eli $(1\ 200 \times 0,17) / 4 = 51\ \text{h} / \text{viikko}$.

Vapautus voidaan järjestää paikallisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Esimerkiksi yleistyöajassa yksi päätoiminen (38 h 15 min) ja yksi osa-aikainen (12 h 45 min / viikko) työsuojeluvaltuutettu tai kaksi osa-aikaista (26 h ja 25 h / viikko) tai kolme osa-aikaista (17 h / viikko) työsuojeluvaltuutettua tai jokin muu tarkoituksenmukainen tapa.

Erityistarpeeseen perustuvasta määräaikaisesta vapautuksesta sovitaan paikallisesti siten kuin edellä 2 §:ssä on sovittu. Tässä tarkoitettuja erityistarpeita voivat olla muutokset kuntien ja hyvinvointialueiden organisaatio- tai palvelurakenteissa, ennakoimattomat poikkeusolot tai muun laajan kehittämishankkeen valmistelu ja toteutus.

Valvontalain 34 § 2 momentin mukaan työstä vapautus on vähintään neljä tuntia kunkin neljän perättäisen kalenteriviikon pituisen ajanjakson aikana.

4 § Vapautuksen käyttäminen

Vapautuksen ajankohdasta sovitaan esihenkilön kanssa etukäteen. Säännöllisesti toistuva vapautus on otettava huomioon työvuoroluetteloa laadittaessa. Poikkeuksena on työpaikalla sattuneesta tapaturmasta johtuva ajankäytön tarve, työsuojelutarkastukseen osallistuminen tai muu työsuojeluvaltuutetun tehtäväalueeseen kuuluva ennakoimaton tapahtuma. Mikäli työsuojeluvaltuutetulle ei voida vapautuksen suuren määrän vuoksi järjestää palvelussuhteen mukaisia varsinaisia työtehtäviä, voidaan hänelle osoittaa esimerkiksi muuta työsuojeluun liittyvää työtä.

Varavaltuutettu, joka sijaistaa varsinaista työsuojeluvaltuutettua tämän ollessa tilapäisesti estynyt hoitamasta työsuojeluvaltuutetun tehtäväänsä, saa käyttöönsä vastaavan vapautuksen toimiessaan työsuojeluvaltuutettuna sen jälkeen, kun este on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään yhden kuukauden, mutta kuitenkin enintään niin kauan kuin varavaltuutettu hoitaa varsinaisen työsuojeluvaltuutetun tehtävää. Kuitenkin mikäli varsinaisen työsuojeluvaltuutetun yli kuukauden poissaolo työsuojeluvaltuutetun tehtävän hoidosta on etukäteen tiedossa, työsuojelutaravaltuutetun ajankäyttö alkaa varsinaisen työsuojeluvaltuutetun esteen alkamisesta lukien.

Työsuojeluvaltuutettu esittää vuosittain työsuojelutoimikunnalle tai vastaavalle edustukselliselle yhteistoimintaelimelle selvityksen siitä, mihin tehtäväkokonaisuuksiin varattu aika on käytetty. Selvitystä hyödynnetään työpaikan työsuojelutoiminnan arvioinnissa, suunnittelussa ja kehittämisessä.

5 § Työsuojeluvaltuutetun tehtävien hoitamiseen kuluva matka-aika

Mikäli työsuojeluvaltuutetun toimialue on tavanomaista laajempi esimerkiksi toimipisteiden sijaitessa etäällä toisistaan, toimipisteiden väliseen matkustamiseen kuluva aika ei lueta mukaan työsuojeluvaltuutetulle määriteltävään vapautusaikaan. Matka-aika katsotaan tässä tapauksessa tavanomaiseksi työtehtäväksi ja matkustamisesta aiheutuvat kustannukset korvataan kunta-alan yleisen virka- ja työehtosopimuksen matkakustannusten korvausta koskevan liitteen 16 mukaisesti.

6 § Ansiomenetyksen korvaaminen ja työsuojeluvaltuutetun korvaus

Työsuojeluvaltuutetulle korvataan työaikana työsuojelutehtävien suorittamisesta aiheutunut ansion menetykset. Ansion menetykset lasketaan sen mukaan, mitä työsuojeluvaltuutettu olisi ansainnut varsinaisesta työstään sinä aikana, kun hän hoitaa työsuojeluvaltuutetun tehtävää. Milloin tätä ansiota ei voida arvioida, käytetään perusteena vastaavana aikana samasta tai lähinnä samasta työstä suoritettua keskimääräistä tuntiansiota.

Työsuojeluvaltuutetun työajan ulkopuolella suoritetuista välttämättömistä tehtävistä maksetaan korvaus, joka vastaa hänen säännöllisen työajan palkkaansa.

KVTES:n IX luvussa on sovittu erillisestä kuukausittaisesta työsuojeluvaltuutetun korvauksesta 1.5.2022 lukien.

Kokonaan tehtävistään vapautetun työsuojeluvaltuutetun tehtäväkohtainen palkka määräytyy siten kuin tehtävistään kokonaan vapautetun luottamusmiehen tehtäväkohtaisesta palkasta on määrätty kuntaalan yleisen virka- ja työehtosopimuksen VII luvussa.

7 § Työsuojeluvaltuutettuna toimivan opettajan ajankäyttö

Opetusvelvollisuuden huojentaminen voi tulla kyseeseen silloin, kun työsuojeluvaltuutetun tehtävien hoitaminen muulla tavalla on mahdotonta järjestää, kuitenkin aikaisintaan silloin, kun työsuojeluvaltuutetun tehtäviin käytettävä aika on vähintään 5 tuntia viikossa. Ellei huojennuksesta ole sovittu, työsuojeluvaltuutettuna toimivalle opettajalle maksetaan yksilöityä laskua vastaan oppituntien ulkopuolella tehdystä työsuojeluvaltuutetun työstä tuntipalkkio, joka saadaan jakamalla varsinainen palkka luvulla 150. Palkkio maksetaan enintään 7 tunnilta viikossa.

8 § Erimielisyyksien ratkaiseminen

Tähän sopimukseen liittyvät tulkinnat ja erimielisyydet ratkaistaan siten kuin kunta- ja hyvinvointialan työsuojelun yhteistoimintaa koskevan työ- ja virkaehtosopimuksen 11 §:ssä ja 12 §:ssä on sovittu.

9 § Voimaantulo

Tämä sopimus tulee voimaan allekirjoituspäivästä ja sopimuksen määräyksiä sovelletaan 1.1.2023 alkaen. Mikäli organisaatio- ja palvelurakenteen muutoksesta johtuen työsuojeluorganisaatio muuttuu oleellisesti ennen 31.12.2025, sovelletaan tämän sopimuksen määräyksiä uuden työsuojelun yhteistoimintahenkilöstön toimintaedellytyksistä sovittaessa.

Helsingissä 27. lokakuuta 2022

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUETYÖNANTAJAT KT

JULKISEN ALAN UNIONI JAU RY

JULKISALAN KOULUTETTUJEN NEUVOTTELUJÄRJESTÖ JUKO RY

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN NEUVOTTELUJÄRJESTÖ SOTE RY